

Suomi toisen kielenä ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävät

Suomi toisena kielenä -oppimäärä on erillinen oppimäärä äidinkielestä ja kirjallisuudesta ja sitä järjestetään oppilaille, jonka äidinkieli ei ole suomi. Suomi toisena kielenä -opetusta jatketaan, kunnes oppilas on saavuttanut suomea äidinkielenään vastaavat taidot kaikilla kielen osa-alueilla eli puhumisessa, lukemisessa, kirjoittamisessa sekä kuullun ja luetun ymmärtämisessä.

Maahanmuuttajien koulutuksen tavoitteena on antaa Suomeen muuttaville valmiuksia toimia tasavertaisina jäseninä suomalaisessa yhteiskunnassa sekä antaa edellytyksiä jatko-opiskeluun ja työllistymiseen. Suomessa vakinaisesti asuvalla oppivelvollisuusikäisellä (7-17-vuotiaalla) maahanmuuttajalla on oikeus samaan peruskoulutukseen kuin syntyperäisillä suomalaisilla.

Valtioneuvoston antaman tuntijakoasetuksen (422/2012 8 § 2 mom.) mukaisesti opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti niin, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Lakiin kirjattua velvoitetta ei S2-kielen järjestämiseen ole, mutta opetus tulee järjestää oppilaan tarpeiden ja edellytysten mukaisesti. Maahanmuuttajien kohdalla se tarkoittaa käytännössä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiainetta sekä oman äidinkielen opetusta.

Opetuksessa on otettava huomioon maahanmuuttajaoppilaan aikaisempi oppimishistoria. Oppilaan taustat ja lähtötaso opintoihin tulee mahdollisuuksien mukaan selvittää (oppilaan aikaisempi koulunkäynti, oppilaan äidinkielen ja kulttuurin erot suomen kieleen ja suomalaiseen kulttuuriin verrattuna, oppilaan oman äidinkielen taito, perustaidot eri oppiaineissa). Oppilalle tulee antaa hänen ikätasonsa mukaista opetusta huomoiden hänen aiemmin oppimansa taidot ja sen hetkinen suomen kielen taito. S2-opetus etenee vuosiluokkien sijaan oppilaan ehdoilla, joten opetussuunnitelmaan kirjataan tavoitteet, jotka oppilalle asetetaan ikätason mukaisen vuosiluokan sijaan suomen kielen lähtötason mukaisesti.

Suomi toisena kielenä -oppiaineen tavoitteet ja sisällöt

Suomi toisena kielenä -oppiaine eroaa tavoitteiden asettamisessa ja sisällössä muista oppiaineista, koska oppilas aloittaa opinnot ja etenee niissä oman suomen kielen taitonsa tasoisesti sen sijaan,

että oppiainetta opiskeltaisiin iältään samanikäisten kanssa kotiluokassa. Opetussuunnitelman tavoitteissa ei siis välttämättä edetä vuosiluokan mukaan, vaan tavoitteissa huomioidaan oppilaan aiempi tausta suomen kielen osajana. Opetuksessa hyödynnetään yhteistyötä kotiluokan opettajan ja suomen kielen opettajan välillä, jolloin S2-tunneilla opittua voidaan hyödyntää muiden oppiaineiden tunneilla.

Suomi toisena kielenä -oppiaineen tavoitteena on, että

- oppilas oppii ymmärtämään Suomen kulttuuria, tapoja ja perinteitä
- oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti
- oppilas oppii ymmärtämään lukemaansa ja kuulemaansa suomen kieltä
- oppilas oppii arvioimaan oman kielitaitonsa kehittymistä
- oppilas saavuttaa suomen kielessä sellaisen tason, jolla hän pystyy osallistumaan perusopetukseen
- kielitaito kehittyy riittävän hyväksi jatko-opintoihin tai työelämään sijoittumiseen

Tavoitteet ja sisällöt 1.-2.vuoden opiskelijalle suomi toisena kielenä -aineessa

Tavoitteet:

- Luodaan perusta suomen kielen kirjoittamiselle, lukemiselle ja puhumiselle
- Luodaan perusta oppilaan osallistumiselle suomenkieliseen perusopetukseen
- Luodaan perusta oppilaan osallistumiselle ikäryhmänsä toimintaan (vapaa-aika, kerhot, leikit)
- Kiinnitetään huomiota suomen kielen ominaispiirteisiin (geminaatta, pitkä vokaali, sanojen taivuttaminen)
- Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin ja oppilaan omaan kulttuuriin käsiteltävien sisältöjen kautta
- Huomioidaan oppilaan yksilölliset tarpeet kielessä eli harjoitellaan sanastoa, jota hän tarvitsee arjessaan

Sisällöt:

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Suullinen kielitaito

Harjoitellaan arkisia käytännöllisiä kielenkäyttötilanteita:

- Tilanteeseen sopiva tervehtiminen

- Kohtaamiset
- Itsestä kertominen
- Tutustumistilanteita
- Itsestä kertominen
- Välituntitilanteita
- Luokkatilanteita
- Kiittäminen
- Anteeksipyytäminen
- Avun pyytäminen
- Keskustelut ikätovereiden kanssa (leikkiin pyytäminen, parityöt)

Sanasto:

- Sidotaan sanaston opiskelu osaksi vuosiluokan muita oppiaineita eli käydään läpi **muilla oppitunneilla tarvittavaa sanastoa** ennakoiden tulevia sisältöjä
- Harjoitellaan **itsestä kertomista** (nimi, ikä, ulkonäkö, harrastukset, perhe)
- Harjoitellaan **oman mielipiteen kertomista** (pidän/en pidä)
- Käydään läpi **koulussa ja arjessa tarvittavaa sanastoa** (ruoka, leikit, vaatteet, koulutarvikkeet, huonekalut, vaatetus)
- Harjoitellaan **tunnetaitoihin** liittyvää sanastoa (tunteet, anteeksipyyntö)
- Opetellaan **ruumiinosat** ja kertomaan **omasta voinnista** (kuume, kurkkukipu, yskä yms)
- Kartutetaan sanastoa tutkimalla **ympäristöä** myös luokkahuoneen ulkopuolella (luonto, liikenne)
- **Aikaan ja vuodenviertoon** liittyvän sanaston opettelu (viikonpäivät, kuukaudet, juhlat, vuorokaudenajat)
- Sanaston opiskelussa huomioidaan myös **yksilölliset tarpeet** ja opiskellaan sanastoa oppilaan mielenkiinnon kohteet ja esimerkiksi harrastukset huomioonottaen

Kielioppi:

- Alkuopetuksessa keskitytään sisällöntuottamiseen kielioppirakenteiden sijaan
- Nykyhetkestä, menneestä ja tulevasta kertominen
- Yksiköt muuttaminen monikkoon huomioiden astevaihteluun liittyvät muutokset erilaisin esimerkein (kissa -> kissat; poika -> pojat; kukka -> kukat)
- Verbien taivuttaminen persoonamuodoissa ja aikamuodoissa (presens ja imperfekti)

- Nominien taivuttaminen eri sijamuodoissa esimerkkien avulla sekä sijamuotojen merkitys virkkeen merkitykselle
- Pääpaino kieliopissa on omassa tuottamisessa rakenteiden sijaan

S2 Lukeminen ja kirjallisuus

Lukemisen tehtävät ja sisällöt:

- Lukutaidon oppiminen
- Tekninen lukutaito
- Lukusujuvuus
- Ääneen lukeminen ja ääntäminen
- Kirjain-ääne-vastaavuuden ymmärtäminen ja hallitseminen
- Luetun ymmärtäminen
- Sanaston laajentaminen ikätasoon sopivien tekstien avulla
- Lukemiseen innostaminen
- Kvalukutaidon harjoittaminen
- Suomalaiseen kulttuuriin tutustumiseen sopivat tekstit
- Vuodenkiertoon ja juhliin/perinteisiin sopivat tekstit
- Oppilan omaan kulttuuriin liittyvät aiheet teskteissä

S3 Tekstien tuottaminen

Kirjoittaminen:

- Aakkosten ja kirjainmuotojen opiskelu
- Lyhyet omaan arkeen liittyvät kirjoitustehtävät
- Lyhyiden viestien kirjoittaminen
- Itsestä kertominen
- Lyhyiden tarinoiden tuottaminen itse kirjoittamalla ja saduttamalla
- Oikeinkirjoitussääntöjen perusteet (isot alkukirjaimet, tavuviivat, sanavälit ja päättövälimerkit)

Työskentelytapoja sisältöjen toteuttamiseen:parityöt

- ryhmätyöt
- opetuskeskustelu
- keskustelu muissa koulun sosiaalisissa tilanteissa (välitunnit, ruokailu)
- draama

- kirjalliset tehtävät
- opetusteknologian hyödyntäminen (Ville, Quizlet, Ekapeli)
- ääntämisharjoitukset

Hyvän osaamisen kriteerit toisen opiskeluvuoden jälkeen

- Oppilas osaa esitellä itsensä ja kertoa itsestään suullisesti ja kirjallisesti (nimi, ikä, koulu, perhe, harrastukset)
- Oppilas osaa nimetä ympäristössään olevia asioita ja esineitä (koulu, luokkahuone, luonto, liikenne)
- Oppilas osaa tunnistaa, ääntää ja kirjoittaa aakkoset
- Oppilas osaa kertoa tunteistaan ja voinnistaan
- Oppilas osaa lukea ja ymmärtää lukemaansa
- Oppilas osaa viikonpäivät, kuukaudet ja vuodenajat sekä nimetä vuoden aikana olevia juhlia

Tavoitteet ja sisällöt 3.-6.vuoden opiskelijalle suomi toisena kielenä -aineessa

Tavoitteet:

- Oppilaan saavuttaa riittävän laajan sanavaraston perusopetukseen osallistumiseen kaikissa aineissa
- Oppilaan suullinen ja kirjallinen kielitaito sujuvoituu
- Oppilas kykenee lukemaan pidempiä tekstejä ja ymmärtämään niiden sisällön
- Oppilas tutustuu suomalaiseen kulttuuriin
- Oppilalle annetaan mahdollisuus tutustua omaan kulttuuriinsa

Sisällöt

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen ja suullinen kielitaito

Vuorovaikutustilanteet:

- Omasta arjesta kertominen kuvaillen (koti, harrastukset, ystävät, ilot ja surut)
- Kuulumisten kertominen (mennyt aikamuoto)
- Fraasien opettelu (kohteliaisuus, asiointi, avun pyytäminen)
- Luetusta, kuullusta ja nähdyistä asiasta kertominen omin sanoin
- Mielenpitemien kysyminen, oman mielenpitemien ilmaiseminen ja perusteleminen
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen

- Tulevaisuudesta kertominen (esim. viikonloppusuunnitelmat)
- Ohjeiden kuunteleminen ja antaminen sekä ohjeiden mukaan toimiminen

Sanasto:

- Yleisimpien **sanontojen ja sananlaskujen** opettelu
- **Sanaston rikastuttaminen** sanaluokkien ja muiden oppiaineiden sisältöjen avulla. Sanastoharjoittelussa ennakoidaan muiden oppiaineiden sisältöjä muun opiskelun helpottamiseksi.
- Erilaisten asioiden, esineiden ja ihmisten **kuvaileminen** ja adjektiivien sopivuuden arvioiminen kuvailtavaan kohteeseen
- Sanaston rikastuttaminen synonyymien avulla
- Omaan vapaa-aikaan ja omiin kiinnostuksen kohteisiin liittyvä sanasto

Kielioppi:

- 3.-6.luokan suomen kielen kielioppisällöt oppilaskohtaisesti soveltuvien osien
- Aikamuodot ja persoonamuodot
- Lauseenjäsenet
- Oikeinkirjoitus
- Tekstirakenne (otsikko, kappalejako)

S2 Lukeminen ja kirjallisuus

Lukemisen tehtävät ja sisällöt:

- Lukusujuvuuden kehittäminen
- Luetun ymmärtämisen kehittäminen
- Sanaston laajentaminen ikätasoon sopivien tekstien avulla
- Lukemiseen innostaminen
- Kvalukutaidon harjoittaminen
- Nettisivustojen lukeminen ja mediakriittisyyden kehittäminen
- Tutustutaan erilaisiin tekstilajeihin lukemalla lyhyitä novelleja, selkokirjoja ja ikätason ja oppilaan mielenkiinnonkohteiden mukaisia kirjoja

S3 Tekstien tuottaminen

Kirjoittaminen:

- Eri tekstilajeihin kuuluvien tekstien kirjoittaminen (tietoteksti, lehtijuttu, tarina)

- Lähteiden merkitseminen ja lähdekriittisyys tietotekstiä kirjoitettaessa
- Omien tarinoiden keksiminen ja kirjoittaminen yksin ja yhdessä
- Uutisen kirjoittaminen lehtijutun ominaisuudet huomioiden
- Harjoitellaan kirjoittamista sekä käsin että koneella
- Tekstin muokkaaminen koneella kirjoitettaessa

Hyvän osaamisen kriteerit kuudennen opiskeluvuoden jälkeen

- Oppilas pystyy käymään keskusteluja suomen kielellä koulussa ikätovereiden ja koulun aikuisten kanssa
- Oppilas pystyy osallistumaan kaikkiin oppiaineisiin suomen kielellä
- Oppilas osaa taivuttaa suomen kieltä aikamuodoissa, persoonamuodoissa ja sijamuodoissa suullisesti ja kirjallisesti
- Oppilaan luetun ymmärtäminen on niin hyvää, että hän kykenee opiskelemaan suomenkielisistä kirjoista
- Oppilas osa kirjoittaa suomen kieltä niin hyvin, että pystyy suorittamaan pitkäkin kirjalliset tehtävät ymmärrettävällä suomen kielellä
- Oppilas ymmärtää kuulemaansa suomen kieltä niin hyvin, että pystyy osallistumaan opetukseen kotiluokassa